
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος

ΠΡΩΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ:

ΚΕΙΜΕΝΑ:

A) Is cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugna abstinerent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio laccessitus est: "Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat". Tum adulescens, viribus suis confusus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit.

B) Quam ob rem accusatores non Asiae nomen Murenarum obiecerunt, ex qua laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constituta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asia deportatum.

Γ) Id exemplum sutorem quendam incitavit, ut corvum doceret parem salutationem. Diu operam frustra impendebat; quotiescumque avis non respondebat, sutor dicere solebat «Oleum et operam perdidit». Tandem corvus salutationem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audita salutatione Caesar dixit: «Domi satis salutationum talium audio».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Να μεταφραστούν τα παραπάνω αποσπάσματα.

[Μονάδες 40]

2. α) Να γράψετε την πτώση που ζητείται για καθένα από τα παρακάτω ουσιαστικά:

☞ **filius**: γενική και κλητική ενικού

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

- ⊕ **eventu:** δοτική ενικού και γενική πληθυντικού
- ⊕ **certamen:** γενική και αιτιατική πληθυντικού
- ⊕ **adulescens:** αφαιρετική ενικού και γενική πληθυντικού
- ⊕ **virtute:** κλητική ενικού και δοτική πληθυντικού
- ⊕ **viribus:** αφαιρετική ενικού και αιτιατική πληθυντικού
- ⊕ **nomini:** αιτιατική ενικού και κλητική πληθυντικού
- ⊕ **avis:** αφαιρετική ενικού και αιτιατική πληθυντικού
- ⊕ **domi:** γενική ενικού και αιτιατική πληθυντικού

[Μονάδες 9]

β) Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις του ίδιου αριθμού στις παρακάτω συνεκφορές: **his verbis, singularis proelii, aliquod dedecus.**

[Μονάδες 5]

3. **fortior, cupidus:** Να γράψετε τους υπόλοιπους βαθμούς των επιθέτων (στην πτώση, το γένος και τον αριθμό που βρίσκονται). Επίσης, να γραφούν οι τρεις βαθμοί των επιρρημάτων που προκύπτουν από τα παραπάνω επίθετα.

[Μονάδες 5]

3. α) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

- ⊕ **constituta est:** το γ' πληθυντικό πρόσωπο της Οριστικής Ενεστώτα και το β' ενικό της Υποτακτικής Υπερσυντελικού της ίδιας φωνής.
- ⊕ **solebat:** τα απαρέμφατα όλων των χρόνων (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο).
- ⊕ **transfixit:** το β' ενικό πρόσωπο της Υποτακτικής Ενεστώτα της αντίθετης φωνής και η αφαιρετική του σουπίνου.
- ⊕ **respondebat:** οι Προστακτικές Ενεστώτα και Μέλλοντα της ίδιας φωνής.
- ⊕ **ruit:** το β' ενικό Υποτακτικής Παρατατικού της αντίθετης φωνής και τη μετοχή Μέλλοντα της ίδιας φωνής.
- ⊕ **obiec'erunt:** το απαρέμφατο Μέλλοντα και το β' ενικό πρόσωπο της Οριστικής Ενεστώτα της αντίθετης φωνής.
- ⊕ **edixit:** την Προστακτική Ενεστώτα και στις δύο φωνές
- ⊕ **congre'diamur:** το ίδιο πρόσωπο όλων των χρόνων στην έγκλιση που βρίσκεται ο τύπος.
- ⊕ **imp'endebat:** την αιτιατική του γερονδίου και το γ' πληθυντικό της

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

Οριστικής Μέλλοντα της αντίθετης φωνής.

[Μονάδες 15]

β) **abiret**: Να γραφεί το β' πληθυντικό πρόσωπο της Οριστικής Ενεστώτα, της Οριστικής Παρακειμένου, της Υποτακτικής Ενεστώτα, της Υποτακτικής Υπερσυντελικού και της Προστακτικής Μέλλοντα του ρήματος. Επίσης, να κλιθεί η μετοχή Ενεστώτα στο θηλυκό γένος και στους δύο αριθμούς.

[Μονάδες 8]

4. α) Να αναγνωριστεί ο συντακτικός ρόλος των υπογραμμισμένων λέξεων των αποσπασμάτων.

[Μονάδες 6]

β) **et fortior hoste**: Να αναγνωριστεί συντακτικά ο υπογραμμισμένος όρος και να δοθεί ισοδύναμη σύνταξη.

[Μονάδες 2]

γ) Να γίνει αναλυτική παρουσίαση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, χρήση) των υπογραμμισμένων προτάσεων των αποσπασμάτων.

[Μονάδες 4]

δ) **et a duce hostium his verbis lacessitus est**: Να μεταφερθεί η πρόταση στην αντίθετη σύνταξη.

[Μονάδες 3]

ε) **Congrediamur ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat. Is edixit ut omnes pugna abstinerent**: Η πρώτη περίοδος να μετατραπεί από ευθύ σε πλάγιο λόγο με εξάρτηση **Dux hostium incitabat adolescentem** και η δεύτερη από ευθύ σε πλάγιο λόγο.

[Μονάδες 3]

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

1. Α) Αυτός, όταν κάποτε έφευγε από το στρατόπεδο, διάταξε να απέχουν όλοι από τη μάχη. Αλλά λίγο αργότερα ο γιος του πέρασε έφιππος μπροστά από το στρατόπεδο των εχθρών και από τον αρχηγό των εχθρών με αυτά τα λόγια προκλήθηκε σε μάχη: «Ας συγκρουστούμε, για να κριθεί από την έκβαση της μονομαχίας, πόσο ο Λατίνος στρατιώτης υπερέχει του Ρωμαίου στην ανδρεία». Τότε ο νέος, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και παρακινήμένος από την επιθυμία της μάχης (να μάχεται), παρά την εντολή του υπάτου όρμησε στον αγώνα: και (όντας) γενναίότερος από τον εχθρό τον διαπέρασε με το δόρυ και τον γύμνωσε από τα όπλα του.

Β) Εξαιτίας αυτού οι κατήγοροι (του) δεν κατηγόρησαν το Μουρήνα για το όνομα Ασία, από την οποία έπαινος για την οικογένεια, υστεροφημία για το γένος, τιμή και δόξα για το όνομα δημιουργήθηκε, αλλά για κάποιο (άλλο) όνειδος και ντροπή, που είτε αποκτήθηκε στην Ασία, είτε μεταφέρθηκε από την Ασία.

Γ) Το παράδειγμα αυτό παρακίνησε κάποιον παπουτσή να μάθει τον ίδιο χαιρετισμό σε (ένα) κοράκι. Για πολύ καιρό ματαιοπονούσε: κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε, ο παπουτσής συνήθιζε να λέει: «Κρίμα στον κόπο μου! (Το λάδι και τον κόπο (μου) έχασα)». Επιτέλους το κοράκι έμαθε το χαιρετισμό κι ο παπουτσής, επιθυμώντας (τα) χρήματα, το έφερε στον Καίσαρα. Αφού άκουσε το χαιρετισμό, ο Καίσαρας είπε: «Στο σπίτι (μου) ακούω αρκετούς τέτοιους χαιρετισμούς».

2. α) Filii / fili, fili, eventui, eventuum, certaminum, certamina, adulescenti, adulescentium, virtus, virtutibus, vi, vires / viris, nomen, nomina, ave / avi, aves / avis, domus / domi, domos.

β) horum verborum, his verbis, haec verba, his verbis – singularis proelii / proeli, singulari proelio, singulare proelium, singulari proelio – alicuius dedecoris, alicui dedecori, aliquod dedecus, aliquo dedecore.

3. fortis – fortior – fortissimus / fortiter – fortius – fortissime.
cupidus – cupidior – cupidissimus / cupide – cupidius – cupidissime.

4. α) constituuntur, constitutus – a – um esses, solere, solitum esse, solitum esse, solitum fore, transfigaris / transfigare, transfixu, responde,

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

respondete, respondeto, respondeto, respondetote, respondento, ruereris / ruerere, ruiturus – a – um, obiectum iri, obiceris / obicere, edic, edicite, edicere, edicimini, congredere, congressuri – ae – a simus, congressi – ae – a simus, congressi – ae – a essemus, impendendum, impendentur.

β) abitis, abistis, abeatis, abissetis, abitote. Abiens, abeuntis, abeunti, abeuntem, abiens, abeunti / abeunte. Abeuntes, abeuntium, abeuntibus, abeuntes, abeuntes, abeuntibus.

5. α) **eventu**: αφαιρετική που δηλώνει σημείο έναρξης για κρίση – εκτίμηση στο *cernatur*.

pugnandi: γενική του γερονδίου ως γενική αντικειμενική στο *cupiditate*.

armis: αφαιρετική του χωρισμού ή της απομάκρυνσης στο *spoliavit*.

Asiae: γενική επεξηγηματική στο *nomen*.

deportatum: επιθετική μετοχή, συνημμένη στα αντικείμενα του ρήματος, *flagitium, dedecus*. Λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στα υποκείμενά της.

audita: ιδιάζουσα, αφαιρετική απόλυτη χρονική μετοχή με υποκείμενο το *salutatione*.

salutationum: γενική διααιρετική στο *satis*.

β) Η λέξη **hoste** είναι αφαιρετική συγκριτική στο *fortior*. Ισοδύναμη σύνταξη: **quam hostis**.

γ) **quotiescumque avis non respondebat**:

ΕΙΔΟΣ: Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Εισάγεται με τον χρονικό – επαναληπτικό σύνδεσμο *quotiescumque* που δηλώνει αόριστη επανάληψη.

ΕΚΦΟΡΑ: Εκφέρεται με Οριστική Παρατατικού (*non respondebat*) και εκφράζει την Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν. Στην κύρια πρόταση υπάρχει επίσης Ιστορικός χρόνος (*solebat*).

ΧΡΗΣΗ: Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *solebat dicere*.

cum aliquando castris abiret:

ΕΙΔΟΣ: Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικό σύνδεσμο *cum* που χρησιμοποιείται για διηγήσεις πράξεων του παρελθόντος και υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας πρότασης, που είναι σχέση αιτίου – αιτιατού. Είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου που υπάρχει στην Υποτακτική.

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

ΕΚΦΟΡΑ: Εκφέρεται με Υποτακτική Παρατατικού (*abiret*) και δηλώνει το Σύγχρονο στο Παρελθόν.

ΧΡΗΣΗ: Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα εξάρτησης *edixit*.

δ) **dux hostium his verbis adolescentem lacessivit.**

ε) **Dux hostium incitabat adolescentem ut congrederentur ut singularis proelii eventu cerneretur, quanto miles Latinus Romano virtute antecelleret – Omnes pugna abstinete / abstineatis.**

ΕΠΙΓΝΩΣΗ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ:

ΚΕΙΜΕΝΑ:

A) Num ad hostem veni et captiva in castris tuis sum? In hoc me longa vita et infelix senecta traxit, ut primum exsulem deinde hostem te viderem? Qui potuisti populari hanc terram, quae te genuit atque aluit? Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit? Quamvis infesto et minaci animo perveneras, cur, cum in conspectu Roma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penates mei sunt, mater coniunx liberique»? Ergo ego nisi peperissem, Roma non oppugnaretur;

B) Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis, ipsa fecit omen. Nam in sacello quodam nocte cum sororis filia persedebat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur. Tandem puella, longa mora standi fessa, rogavit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi mea sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Να μεταφραστούν τα παραπάνω αποσπάσματα.

[Μονάδες 40]

2. α) Να γράψετε την πτώση που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω συνεκφορές:

- ☞ **infelix senecta**: αφαιρετική ενικού
- ☞ **hanc terram**: γενική ενικού και αφαιρετική πληθυντικού
- ☞ **minaci animo**: γενική πληθυντικού και αιτιατική πληθυντικού
- ☞ **more prisco**: αιτιατική ενικού
- ☞ **omen nuptiale**: αιτιατική πληθυντικού
- ☞ **res ipsa**: δοτική πληθυντικού

[Μονάδες 8]

- β) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

- ☞ **domus**: αιτιατική πληθυντικού
- ☞ **castris**: ονομαστική πληθυντικού

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

- **longa (στο κείμενο B), infesto:** το συγκριτικό βαθμό στην πτώση, στον αριθμό και στο γένος που βρίσκεται κάθε επίθετο.
- **mater:** γενική πληθυντικού
- **nocte:** γενική πληθυντικού
- **loco:** ονομαστική πληθυντικού
- **mea:** κλητική ενικού (σε όλα τα γένη)
- **sede:** γενική και αφαιρετική πληθυντικού

[Μονάδες 6]

γ) Να κλιθούν τα ουσιαστικά του πρώτου αποσπάσματος που διαθέτουν μόνο ενικό ή μόνο πληθυντικό αριθμό.

[Μονάδες 5]

3. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

- **veni:** το β' ενικό πρόσωπο του Παρατατικού και του Υπερσυντελικού της Υποτακτικής στη φωνή που βρίσκεται.
- **traxit:** το γ' ενικό πρόσωπο του Ενεστώτα και του Παρατατικού της Υποτακτικής στην αντίθετη φωνή.
- **genuit:** το β' ενικό πρόσωπο του Παρατατικού και του Υπερσυντελικού της Υποτακτικής στη φωνή που βρίσκεται.
- **aluit:** το απαρέμφατο Μέλλοντα και Παρακειμένου της ίδιας φωνής και το τρίτο ενικό πρόσωπο Οριστικής και Υποτακτικής Ενεστώτα την Παθητικής Φωνής.
- **cecidit:** την γενική και αφαιρετική του γερονδίου και την αφαιρετική του σουπίου.
- **persedebat:** τις Προστακτικές όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.
- **ingredienti:** το β' ενικό πρόσωπο της Οριστικής Ενεστώτα και Μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται.
- **fecit:** το γ' ενικό πρόσωπο της Οριστικής όλων των χρόνων στην αντίθετη φωνή και το γερονδιακό.

[Μονάδες 15]

4. α) Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι υπογραμμισμένες λέξεις των αποσπασμάτων.

[Μονάδες 10]

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

β) **Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit:** Να μετατραπεί η πρόταση στην αντίθετη σύνταξη.

[Μονάδες 3]

γ) **Quamvis infesto et minaci animo perveneras, dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis:** Να αναγνωριστούν συντακτικά οι προτάσεις ως προς το είδος, την εισαγωγή, την εκφορά και τη συντακτική λειτουργία.

[Μονάδες 6]

δ) **ut primum exsulem deinde hostem te viderem:** Να μετατραπεί το ρήμα της πρότασης κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η πρόταση τελικά να δηλώνει αποτέλεσμα που, κατά την άποψη του ομιλητή, θεωρείται πράξη ολοκληρωμένη στο παρελθόν.

[Μονάδες 3]

ε) Να εντοπιστεί και να σχολιαστεί ο υποθετικός λόγος του δεύτερου αποσπάσματος και να μετατραπεί ώστε να δηλώνει ανοιχτή υπόθεση στο παρελθόν και υπόθεση δυνατή ή πιθανή.

[Μονάδες 4]

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

1. Α) Η Καικιλία, η σύζυγος του Μέτελλου, ενώ σύμφωνα με τα πατροπαράδοτα ήθη γαμήλιο οιωνό επεδίωκε για την κόρη της αδελφής της, η ίδια δημιούργησε τον οιωνό. Μια νύχτα δηλαδή σε κάποιο μικρό ιερό καθόταν μαζί με την κόρη της αδελφής της και περίμενε, μέχρι ν' ακουστεί κάποια φωνή, που ν' ανταποκρίνεται στο σκοπό τους. Τελικά η κοπέλα, κουρασμένη απ' την (μεγάλη διάρκεια της ορθοστασίας) πολλή ορθοστασία, ζήτησε απ' τη θεία της να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση της. Τότε η Καικιλία είπε στην κοπέλα: «Εγώ πρόθυμα σου παραχωρώ τη θέση μου». Αυτό το λόγο μετά από λίγο η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαίωσε.
- Β) Μήπως ήρθα σε εχθρό και είμαι αιχμάλωτη στο στρατόπεδό σου; Σε τέτοιο σημείο με κατάντησε η μακροζωία και τα έρμα γηρατεία (μου), που να σε δω πρώτα εξόριστο και ύστερα εχθρό; Πώς μπόρεσες να ερημώσεις αυτή τη χώρα, που σε γέννησε και σε ανάθρεψε; Δε σου πέρασε η οργή τη στιγμή που πατούσες τα σύνορα της πατρίδας σου; Παρόλο που είχες φτάσει με τόσο εχθρική και απειλητική διάθεση, γιατί, σαν είδες τη Ρώμη, δε σου πέρασε (αυτή η ιδέα από το μυαλό): «Μέσα σ' εκείνα εκεί τα τείχη βρίσκονται το σπίτι (μου) και οι πατρικοί θεοί μου, η μάνα, η γυναίκα και τα παιδιά (μου)»;
2. α) *infelici senecta, huius terrae, his terris, minacium animorum, minaces animos, morem priscum, omina nuptialia, rebus ipsis.*
- β) *domos, castra, longiore, infestiore, matrum, noctium, loci* (χωρία βιβλίων) & *loca* (τόποι), *meus / mi, (mea), ----, sedum, sedibus.*
- γ) *conspetus, conspectus, conspectui, conspectum, conspectus, conspectu* (singularia tantum) / *moenia, moenium, moenibus, moenia, moenia, moenibus* (pluralia tantum) / *penates, penatium, penatibus, penates / penatis, penates, penatibus* (pluralia tantum) / *liberi, liberorum, liberis, liberos, liberi, liberis* (pluralia tantum).
3. *venires, venisses, trahatur, traheretur, gigneris, genuisses, aliturum / alturum – am – um – os – as – a esse, aluisse, alitur, alatur, cadendi, cadendo, casu, persede, persedete, persedeto, persedeto, persedetote,*

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

persedento, ingrederis / ingredere, ingredieris / ingrediere, fit, fiebat, fiet, factus – a – um est, factus – a – um erat, factus – a – um erit, faciendus – a – um.

4. α)

- ☉ **uxor:** Παράθεση στο *Caecilia*.
- ☉ **more:** Αφαιρετική οργανική τρόπου στο *petit*.
- ☉ **filiae:** Δοτική προσωπική χαριστική στο *petit*.
- ☉ **congruens:** Επιθετική μετοχή που λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενό της, το *vox*. Η μετοχή είναι συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος.
- ☉ **standi:** Γενική γερονδίου ως γενική αντικειμενική στο ουσιαστικό *mora*.
- ☉ **exsulem:** Κατηγορούμενο του Αντικειμένου *te*.
- ☉ **ingredienti:** Χρονική μετοχή, συνημμένη στη δοτική προσωπική ηθική *tibi*.
- ☉ **in conspectu:** Εμπρόθετος προσδιορισμός κατάστασης στο *fuit*.
- ☉ **animo:** Αφαιρετική οργανική τρόπου στο *perveneras*.
- ☉ **tibi:** Δοτική προσωπική στο *non succurrit*.

β) **hoc dictum paulo post re ipsa confirmatum est**

γ) **Quamvis infesto et minaci animo perveneras:** Δευτερεύουσα επιρρηματική εναντιωματική πρόταση, που εισάγεται με τον παραχωρητικό σύνδεσμο *Quamvis*, που εδώ λειτουργεί ως εναντιωματικός κατά αναλογία με το σύνδεσμο *quamquam*. Με την εναντιωματική πρόταση εκφράζεται μια πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας πρότασης. Εκφέρεται με Οριστική και δηλώνει το Πραγματικό. Συγκεκριμένα με Οριστική Υπερσυντελικού (*perveneras*) για να δηλωθεί το Πραγματικό στο παρελθόν. Η σύνταξη του *Quamvis* με Οριστική είναι ποιητική και μετακλασική. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στο ρήμα εξάρτησης *non succurrit*.

dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis: Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, που εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *dum*. Εκφέρεται με Οριστική, γιατί η πράξη ενδιαφέρει μόνο από χρονική άποψη. Συγκεκριμένα εκφέρεται με Οριστική Ενεστώτα (*petit*) και δηλώνει το Σύγχρονο και ειδικότερα μια συνεχιζόμενη πράξη στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει μια άλλη πράξη, αυτή της κύριας πρότασης. Στην περίπτωση αυτή έχουμε εισαγωγή μόνο με το *dum* και εκφορά πάντα με Οριστική Ενεστώτα

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

ανεξάρτητα από το χρόνο της κύριας πρότασης που για τις διηγήσεις του παρελθόντος είναι η Οριστική Παρακειμένου (όπως εδώ) ή η Οριστική Ιστορικού Ενεστώτα (λατινισμός). Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα εξάρτησης *fecit*.

δ) **ut primum exsulem deinde hostem te viderim** (οι συμπερασματικές προτάσεις που εκφέρονται με Υποτακτική Παρακειμένου, όταν στην κύρια πρόταση υπάρχει ιστορικός χρόνος, δηλώνουν αποτέλεσμα που, κατά την άποψη του ομιλητή, θεωρείται πράξη ολοκληρωμένη στο παρελθόν).

ε) υπόθεση: **nisi peperissem** (nisi + Υποτακτική Υπερσυντελικού) απόδοση: **oppugnaretur** (Υποτακτική Παρατατικού).

Είναι ένας υποθετικός λόγος που δηλώνει Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα, με την υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν και την απόδοση στο παρόν – μέλλον. Για να δηλωθεί η ανοιχτή υπόθεση στο παρελθόν θα πρέπει και στην υπόθεση και την απόδοση να τεθεί Οριστική Παρακειμένου, δηλαδή:

Ergo ego nisi peperi, Roma non oppugnata est

και για να δηλωθεί υπόθεση δυνατή ή πιθανή θα πρέπει και στην υπόθεση και στην απόδοση να τεθεί Υποτακτική Ενεστώτα, δηλαδή:

Ergo ego nisi pariam, Roma non oppugnetur

ΤΡΙΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ:

ΚΕΙΜΕΝΑ:

A) Pleni omnes sunt libri, plenae sapientium voces, plena exemplorum vetustas; quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet. Quam multas imagines fortissimorum virorum – non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum – scriptores et Graeci et Latini nobis reliquerunt! Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponebam. Colendo et cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformabam.

B) Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt et clara voce Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse. Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt, is fores reserari eosque intromitti iussit. Praedones postes ianuae tamquam sanctum templum venerati sunt et cupide Scipionis dextram osculati sunt. Cum ante vestibulum dona possuissent, quae homines deis immortalibus consecrare solent, domum reverterunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Να μεταφραστούν τα παραπάνω αποσπάσματα.

[Μονάδες 40]

2. α) **libri, exemplorum, virtutem, dona, deis, domum:** Να γραφεί η αφαιρετική Ενικού και η γενική Πληθυντικού των παραπάνω ονομάτων.

[Μονάδες 6]

β) **multas, fortissimorum, excellentes:** Να γραφούν οι υπόλοιποι βαθμοί των επιθέτων στην πτώση, το γένος και τον αριθμό που βρίσκονται. Επίσης, να γραφούν οι τρεις βαθμοί των επιρρημάτων που προκύπτουν από τα παραπάνω επίθετα.

[Μονάδες 6]

- γ) **haec, is, immortalibus:** Να κλιθεί το ουδέτερο γένος των παραπάνω τύπων στους δύο αριθμούς.

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

[Μονάδες 4]

3. α) **intuendum** (β' ενικό Οριστικής και Υποτακτικής), **gerendi** (γ' πληθυντικό Υποτακτικής), **rettulerunt** (β' πληθυντικό Οριστικής και Υποτακτικής), **osculati sunt** (γ' ενικό Οριστικής): Να γίνει χρονική αντικατάσταση των τύπων στο πρόσωπο και την έγκλιση που υποδεικνύεται μέσα στην παρένθεση και στη φωνή που ήδη βρίσκονται οι τύποι.

[Μονάδες 10]

β) **solent, reserari**: Να γραφούν τα απαρέμματα όλων των χρόνων στη φωνή που βρίσκονται οι τύποι.

[Μονάδες 4]

γ) **auditu**: Να κλιθεί η Προστακτική όλων των χρόνων στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος και να κλιθεί το ουδέτερο γένος της μετοχής Ενεστώτα και στους δύο αριθμούς.

[Μονάδες 4]

4. α) **exemplorum, ad imitandum, nobis, semper, colendo, abiectis, admiratum, reserari, ante vestibulum, domum**: Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι παραπάνω λέξεις των κειμένων.

[Μονάδες 5]

β) **Cum ante vestibulum dona posuissent**:

- Να τραπεί η εισαγωγή και η εκφορά της πρότασης, ώστε να δηλώνεται το προτερόχρονο στο Παρελθόν χωρίς να εκφράζεται η σχέση αιτίου – αιτιατού ανάμεσα στην κύρια και τη δευτερεύουσα πρόταση και το σύγχρονο στο Παρόν εκφράζοντας μια συνεχιζόμενη πράξη κατά τη διάρκεια της οποίας συμβαίνει μια άλλη πράξη, αυτή της κύριας πρότασης.
- Να συμπτυχθεί η πρόταση στην αντίστοιχη μετοχή.
- Να τραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

[Μονάδες 8]

γ) **ad intuendum, ad imitandum**: Με εννοούμενο αντικείμενο των ρηματικών τύπων το «**imagines**», να τραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική (γερουνδιακή έλξη). Επίσης, να γραφούν ισοδύναμες εκφράσεις με τις οποίες δηλώνεται ο σκοπός στη λατινική.

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

[Μονάδες 8]

δ) **abiectis armis**: Να τραπεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση. Να δικαιολογηθεί η έγκλιση της πρότασης που θα προκύψει.

[Μονάδες 5]

Επίγνωση

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

1. Α) Γεμάτα είναι όλα τα βιβλία, γεμάτοι (είναι) οι λόγοι των σοφών, γεμάτη με παραδείγματα (είναι) η αρχαιότητα. Αυτά θα βρίσκονταν όλα στην αφάνεια, αν δεν τα συνόδευε το φως των Γραμμάτων (της λογοτεχνίας). Πόσο πολλές εικόνες γενναιότητας ανδρών – όχι μόνο για να τις ατενίζουμε αλλά και για να τις μιμούμαστε – μας κληροδότησαν οι Έλληνες και οι Λατίνοι συγγραφείς! Αυτές εγώ, επιθυμώντας την καλή διοίκηση (να διοικώ καλά) και διαχείριση της πολιτείας, (να διαχειρίζομαι την πολιτεία) έβαζα πάντοτε μπροστά μου ως παράδειγμα. Με το να λατρεύω και να σκέφτομαι τους επιφανείς άνδρες διέπλαθα την ψυχή και το νου μου.

Β) Όταν οι ληστές παρατήρησαν αυτό, αφού πέταξαν τα όπλα, πλησίασαν την πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στο Σκιπίωνα (απίστευτο στο να τ' ακούς!) ότι είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του. Όταν οι υπηρέτες μετέφεραν αυτά στο Σκιπίωνα, αυτός διέταξε ν' ανοιχτούν οι πόρτες και να μπουν αυτοί μέσα. Οι ληστές προσκύνησαν τις παραστάδες της πόρτας σαν ιερό ναό και φίλησαν με πάθος (με λαχτάρα, με σεβασμό) το δεξί (χέρι) του Σκιπίωνα. Αφού τοποθέτησαν μπροστά στην είσοδο δώρα, τα οποία οι άνθρωποι συνηθίζουν να προσφέρουν στους αθανάτους θεούς, επέστρεψαν στα λημέρια τους.

2. α) libro, librorum, exemplo, exemplorum, virtute, virtutum, dono, donorum, deo, deorum / deum, domo, domorum / domuum.

β) multas – plures – plurimas / fortium, fortiorum, fortissimorum / excellentes – excellentiores – excellentissimos / multum και multo – plus – plurimum / fortiter – fortius – fortissime / excellenter – excellentius – excellentissime.

γ) hoc, huius, huic, hoc, ---, hoc / haec, horum, his, haec, ---, his.

id, eius, ei, eum, ---, eo / ea, eorum, eis / iis / is, ea, ---, eis / iis / is.

immortale, immortalis, immortalis, immortalis, immortalis, immortalis / immortalia, immortalium, immortalibus, immortalia, immortalia, immortalibus.

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

3. α) Οριστική: *intueris / intuere, intuebaris / intuebare, intueberis / intuebere, intuitus – a – um es, intuitus – a – um eras, intuitus – a – um eris*. Υποτακτική: *intuearis / intueare, intuereris / intuerere, intuiturus – a – um sis, intuitus – a – um sis, intuitus – a – um esses, ---, gerant, gererent, gesturi – ae – a sint, gesserint, gessissent, ---*.
Οριστική: *refertis, referebatis, referetis, rettulistis, rettuleratis, rettuleritis*. Υποτακτική: *referatis, referretis, relaturi – ae – a sitis, rettuleritis, rettulissetis, ---, osculantur, osculabantur, osculabuntur, osculati – ae – a sunt, osculati – ae – a erant, osculati – ae – a erunt*.

β) *solere, solitum – am – um – os – as – a esse, solitum – am – um – os – as – a esse, solitum – am – um – os – as – a fore / reserari, reseratum iri, reseratum – am – um – os – as – a esse, reseratum – am – um – os – as – a fore*.

γ) *audi, audite / audito, audito, auditote, audiunto / audiens, audientis, audienti, audiens, audiens, audiente – audienti / audientia, audientium, audientibus, audientia, audientia, audientibus*.

4. α)

- ⊕ **exemplorum**: Γενική αντικειμενική ως συμπλήρωμα στο *plena*.
- ⊕ **ad imitandum**: Εμπρόθετη Αιτιατική του γερονδίου που εκφράζει σκοπό στο *reliquerunt*.
- ⊕ **nobis**: Έμμεσο Αντικείμενο του ρήματος *reliquerunt*.
- ⊕ **semper**: Επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου στο *proponebam*.
- ⊕ **Colendo**: Αφαιρετική του γερονδίου που δηλώνει τρόπο και προσδιορίζει το *conformabam*.
- ⊕ **abiectis**: Ιδιάζουσα, αφαιρετική απόλυτη χρονική μετοχή, έχει υποκείμενο το *armis* (ως εννοούμενο ποιητικό αίτιο λαμβάνουμε το *a praedonibus*).
- ⊕ **admiratum**: Αιτιατική σουπίνου που δηλώνει το σκοπό της κίνησης και προσδιορίζει το *venisse*.
- ⊕ **reserari**: Αντικείμενο του ρήματος *iussit*, τελικό απαρέμφατο, έχει υποκείμενο το *fores* [ετεροπροσωπία].
- ⊕ **ante vestibulum**: Εμπρόθετος προσδιορισμός στάσης σε τόπο στο *posuissent*.
- ⊕ **domum**: Απρόθετη Αιτιατική του ουσιαστικού *domus* που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός κίνησης σε τόπο στο *reverterunt*.

β) **Spes Catilinae ab eis / iis / is mollibus sententiis alta / alita est**.

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

γ) Μετατροπή ενεργητικής σε παθητική σύνταξης: **ad intuendas imagines, ad imitandas imagines**. Εναλλακτικοί τρόποι έκφρασης σκοπού: **ad intuendas imagines, imaginum intuendarum causa / gratia, ut intueremur imagines, qui intueremur imagines, intuitum imagines – ad imitandas imagines, imaginum imitandarum causa / gratia, ut imitaremur imagines, qui imitaremur imagines, imitatum imagines**.

δ) **cum praedones arma abiecissent**: η πρόταση εκφέρεται με Υποτακτική Υπερσυντελικού, καθώς δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν, αφού και η μετοχή που προϋπήρχε και μετατράπηκε στην παραπάνω πρόταση (ως μετοχή Παρακειμένου) δήλωνε το Προτερόχρονο.

ΕΠΙΓΝΩΣΗ

TETAPTO ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ:

ΚΕΙΜΕΝΑ:

A) *Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent.*

B) *Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminet, non vident, aut ea, quae vident, dissimulant: qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt; quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Να μεταφραστούν τα παραπάνω αποσπάσματα.

[Μονάδες 40]

2. α) Να γράφουν οι ζητούμενοι τύποι των ακόλουθων λέξεων (στις αντωνυμίες, τις μετοχές και τα επίθετα να διατηρηθεί το γένος τους):

- ⊕ **amentum:** κλητική ενικού και αιτιατική πληθυντικού
- ⊕ **casu:** γενική ενικού και γενική πληθυντικού
- ⊕ **turrim:** αιτιατική πληθυντικού και αφαιρετική ενικού
- ⊕ **quodam:** αιτιατική ενικού και γενική πληθυντικού
- ⊕ **ordine:** δοτική ενικού και αφαιρετική πληθυντικού
- ⊕ **nonnulli:** γενική πληθυντικού και δοτική πληθυντικού
- ⊕ **spem:** δοτική ενικού και αιτιατική πληθυντικού
- ⊕ **mollibus:** αφαιρετική ενικού και γενική πληθυντικού
- ⊕ **nascentem:** αφαιρετική ενικού και ονομαστική πληθυντικού
- ⊕ **hunc:** αφαιρετική ενικού και αφαιρετική πληθυντικού

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

[Μονάδες 10]

β) **multi, improbi, imperiti**: Να γραφούν τα παραθετικά των παραπάνω επιθέτων (διατηρώντας το γένος, τον αριθμό και την πτώση). Επίσης, να γραφούν οι τρεις βαθμοί των επιρρημάτων που προκύπτουν από τα παραπάνω επίθετα.

[Μονάδες 5]

3. α) **conspicitur, adhaesit, aluerunt**: Να αντικατασταθούν χρονικά οι ρηματικοί τύποι (όπου βρίσκονται).

[Μονάδες 8]

β) **adire, defertur**: Να γραφεί το β' ενικό πρόσωπο Υποτακτικής και Προστακτικής όλων των χρόνων (στη φωνή που βρίσκονται).

[Μονάδες 10]

γ) **nascentem, factum esse**: Να γραφούν τα απαρέμφρατα και οι μετοχές όλων των χρόνων στη φωνή που βρίσκονται οι παραπάνω ρηματικοί τύποι.

[Μονάδες 5]

4. α) **tragulae, se, periculum, ad turrim, die, sententiis, non credendo, quorum, in hunc, regie**: Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι όροι των αποσπασμάτων.

[Μονάδες 5]

β) **qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt**: Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

[Μονάδες 3]

γ) **veritus**: Να χαρακτηριστεί συντακτικά η μετοχή και να αναλυθεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση με όλους τους πιθανούς τρόπους.

[Μονάδες 5]

δ) **Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret**: Να μεταφερθεί η περίοδος από τον πλάγιο στον ευθύ λόγο.

[Μονάδες 3]

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

ε) tertio post die: Να δοθεί ισοδύναμη σύνταξη με το **post** να λειτουργεί ως πρόθεση.

[Μονάδες 2]

στ) Να χαρακτηριστεί ο υποθετικός λόγος της τελευταίας περιόδου του δεύτερου αποσπάσματος και να τραπεί στο είδος της ανοικτής υπόθεσης στο παρόν και στο είδος της δυνατής – πιθανής υπόθεσης.

[Μονάδες 4]

ΕΠΙΓΝΩΣΗ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

1. Α) Συμβουλεύει τον ταχυδρόμο / απεσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον ιμάντα του ακοντίου και να τη ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει πως ο ίδιος θα φτάσει σύντομα με τις λεγεώνες (του). Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. Κατά σύμπτωση αυτό καρφώθηκε σ' ένα πύργο και τρεις μέρες αργότερα γίνεται αντιληπτό από έναν στρατιώτη και μεταφέρεται στον Κικέρωνα. Εκείνος διαβάζει ολόκληρο το γράμμα και προτρέπει τους στρατιώτες να ελπίζουν στη σωτηρία (τους).
- Β) Υπάρχουν μερικοί σε αυτή τη Σύγκλητο, που είτε δε βλέπουν την απειλή που πλησιάζει (αυτά που πλησιάζουν απειλητικά), είτε κλείνουν τα μάτια σ' αυτά που βλέπουν (αυτά που βλέπουν προσποιούνται ότι δεν τα βλέπουν). Αυτοί την ελπίδα του Κατιλίνα εξέθρεψαν με τις επιεικείς τους αποφάσεις και τη συνωμοσία που ήταν στα σπάργανά της (γεννιόταν) με το να μην πιστεύουν στην ύπαρξή της (την) ενίσχυσαν ενεργώντας κάτω από την επιρροή αυτών πολλοί, όχι μόνο φαύλοι, αλλά και άπειροι, αν τον είχα τιμωρήσει, πως αυτό έγινε με σκληρότητα και τυραννικά θα έλεγαν.
2. *amentum, amenta, casus, casuum, turri, turres / turris, quondam, quorundam, ordini, ordinibus, nonnulorum, nonnullis, spei, spes, molli, mollium, nascenti* (η μετοχή στο κείμενο είναι επιθετική), *nascentes, hoc, his.*
- β) *multi – plures – plurimi / multum και multo – plus – plurimum, improbi – improbiores – improbissimi / improbe – improbius – improbissime, imperiti – imperitiores – imperitissimi / imperite – imperitius - imperitissime.*
3. α) *conspicitur, conspiciebatur, conspicietur, conspectus est, conspectus erat, conspectus erit / adhaerescit, adhaerescebat, adhaerescet, adhaesit, adhaeserat, adhaeserit / alunt, alebant, alent, aluerunt και aluere, aluerant, aluerint.*
- β) *adeas, adires, aditurus – a – um sis, adieris, adisses, --- / adi, adito.*

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

deferaris / deferare, deferraris / deferrere, ---, delatus – a – um sis, delatus – a – um esses, --- / deferre, defertor.

γ) nasci, nasciturum – am – um – os – as – a esse, natum – am – um – os – as – a esse, natum – am – um – os – as – a fore.

fieri, factum iri, factum – am – um – os – as – a esse, factum – am – um – os – as – a fore.

nascens – nascentis, nasciturus – a – um, natus – a – um.

factus – a – um.

4. α)

- ⊕ **tragulae**: Γενική κτητική στο *amentum*.
- ⊕ **se**: Υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου *adfore*. Έχουμε λατινισμό του ειδικού απαρεμφάτου, καθώς, αν και υπάρχει ταυτοπροσωπία, ως υποκείμενο του απαρεμφάτου δεν μπαίνει η λέξη που λειτουργεί ως υποκείμενο του ρήματος, αλλά η λέξη *se*.
- ⊕ **periculum**: Αντικείμενο της μετοχής *veritus*.
- ⊕ **ad turrim**: Εμπρόθετος προσδιορισμός κίνησης σε τόπο στο *adhaesit*.
- ⊕ **die**: Αφαιρετική μέτρου – διαφοράς στο *post*.
- ⊕ **sententiis**: Αφαιρετική οργανική τρόπου στο *aluerunt*.
- ⊕ **non credendo**: Απόρροη Αφαιρετική του γερουνδίου που δηλώνει τρόπο στο *confirmaverunt*.
- ⊕ **quorum**: Γενική κτητική στο *auctoritatem*.
- ⊕ **in hunc**: Εμπρόθετος προσδιορισμός της εχθρικής διάθεσης στο *animadvertissem*.
- ⊕ **regie**: Επιρρηματικός προσδιορισμός τρόπου στο *factum esse*.

β) **hoc dictum paulo post re ipsa confirmatum est**

γ) **Veritus**: αιτιολογική μετοχή, στο ρήμα *constituit*, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, *Gallus*, προτερόχρονο.

- ⊕ *Quod veritus erat* (αντικειμενική αιτιολογία)
- ⊕ *Quod veritus esset* (υποκειμενική αιτιολογία)
- ⊕ *Cum veritus esset* (αιτιολογία ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)

δ) **tragulam mittam**

ε) **post tertium diem**

στ) υπόθεση: **si animadvertissem** (si + Υποτακτική Υπερσυντελικού)

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

απόδοση: **dicerent** (Υποτακτική Παρατατικού).

Είναι ένας υποθετικός λόγος που δηλώνει Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα, με την υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν και την απόδοση στο παρόν – μέλλον. Για να δηλωθεί η ανοιχτή υπόθεση στο παρόν θα πρέπει και στην υπόθεση και την απόδοση να τεθεί Οριστική Ενεστώτα, δηλαδή:

si animadverto ... multi dicunt

και για να δηλωθεί υπόθεση δυνατή ή πιθανή θα πρέπει και στην υπόθεση και στην απόδοση να τεθεί Υποτακτική Ενεστώτα, δηλαδή:

si animadvertam ... multi dicant

ΕΠΙΓΝΩΣΗ

ΠΕΜΠΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ:

ΚΕΙΜΕΝΑ:

A) Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrin adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent.

B) Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertorius eum iussit tacere; praeterea praecepit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset. Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti. Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset, admiratio magna orta est.

Γ) Hac re audita Augustus voluit filiam deterrere quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervenit oppressitque ornatrices. Etsi super vestem earum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulavit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentionem aetatis. Tum interrogavit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Να μεταφραστούν τα παραπάνω αποσπάσματα.

[Μονάδες: /40]

2. Να γράψετε την πτώση που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις και συνεκφορές:

- ⊕ **amentum**: αιτιατική πληθυντικού.
- ⊕ **turrin**: αφαιρετική ενικού και γενική πληθυντικού.
- ⊕ **casu**: δοτική ενικού και γενική πληθυντικού.
- ⊕ **postero die**: γενική και αφαιρετική πληθυντικού.
- ⊕ **admiratio magna**: αιτιατική ενικού και γενική πληθυντικού.
- ⊕ **eo consilio**: αιτιατική ενικού και αφαιρετική πληθυντικού.
- ⊕ **vestem**: κλητική ενικού και αιτιατική πληθυντικού.
- ⊕ **aliis sermonibus**: γενική και δοτική ενικού.
- ⊕ **tempus**: γενική και αιτιατική πληθυντικού.
- ⊕ **aetatis**: ονομαστική ενικού και γενική πληθυντικού.

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:
Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

[Μονάδες: /10]

3. Να γράψετε την πτώση που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:

- ⊕ **sibi**: τη γενική πληθυντικού όλων των προσώπων της αντωνυμίας.
- ⊕ **aliquis**: αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους και δοτική πληθυντικού θηλυκού γένους.
- ⊕ **quo**: αιτιατική ενικού όλων των γενών.
- ⊕ **eius**: αιτιατική ενικού και πληθυντικού ουδετέρου γένους.
- ⊕ **suum**: την αιτιατική ενικού όλων των γενών του δευτέρου προσώπου της ίδιας αντωνυμίας για πολλούς κτήτορες.
- ⊕ **ille**: ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους.
- ⊕ **hac**: δοτική ενικού και ονομαστική πληθυντικού θηλυκού γένους.

[Μονάδες: /6]

4. **postero, magna**: Να γράψετε τα παραθετικά των παρακάτω επιθέτων και τους τρεις βαθμούς των επιρρημάτων που προκύπτουν από αυτά.

[Μονάδες: /5]

5. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

- ⊕ **constituit**: απαρέμφατο μέλλοντα της αντίθετης φωνής και γ' ενικό πρόσωπο Υποτακτικής Ενεστώτα της ίδιας φωνής.
- ⊕ **adhortatur**: τα απαρέμφατα όλων των χρόνων της ίδιας φωνής.
- ⊕ **adhaesit**: το β' πληθυντικό της Υποτακτικής Υπερσυντελικού και στις δύο φωνές.
- ⊕ **adfore**: την προστακτική Ενεστώτα και Μέλλοντα της ίδιας φωνής.
- ⊕ **conspicitur**: το β' ενικό πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα και Μέλλοντα της ίδιας φωνής.
- ⊕ **inventam esse**: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου στην αντίθετη φωνή και την αιτιατική του γερονδίου της ενεργητικής φωνής.
- ⊕ **futurus esset**: το ίδιο πρόσωπο όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.
- ⊕ **introrupisset**: το ίδιο πρόσωπο όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.
- ⊕ **orta est**: την αιτιατική πληθυντικού της μετοχής Ενεστώτα και Μέλλοντα θηλυκού γένους της ίδιας φωνής.
- ⊕ **oppressitque**: την αφαιρετική του σουπίνου και τη δοτική του γερονδίου του ρήματος.

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

- ☞ **extrahit:** όλα τα πρόσωπα της Προστακτικής Ενεστώτα της ενεργητικής φωνής και όλα τα πρόσωπα της Προστακτικής Μέλλοντα της Παθητικής φωνής.

[Μονάδες: /12]

6. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

- ☞ **defertur:** το β' ενικό πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα και στις δύο φωνές καθώς και τα απαρέμφατα Ενεστώτα και στις δύο φωνές.
☞ **voluit:** το β' πληθυντικό πρόσωπο της Οριστικής και της Υποτακτικής Ενεστώτα της ίδιας φωνής.
☞ **faceret:** τον ίδιο τύπο της αντίθετης φωνής.
☞ **perisset:** το β' πληθυντικό της Υποτακτικής Ενεστώτα, Μέλλοντα και Παρακειμένου της ίδιας φωνής.
☞ **reverti:** το γ' ενικό Υποτακτικής Ενεστώτα και Παρακειμένου της ίδιας φωνής.
☞ **mallet:** το β' ενικό πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα και Υποτακτικής Παρατατικού της ίδιας φωνής.

[Μονάδες: /7]

7. **Tum interrogavit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva, militesque adhortatur ut salutem sperent:** Να μεταφέρετε τις παραπάνω προτάσεις από τον πλάγιο στον ευθύ λόγο.

[Μονάδες: /4]

8. **Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur:** Να εξαρτήσετε την παραπάνω πρόταση από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση το «**Scriptor tradit ...**»

[Μονάδες: /3]

9. α) **quominus id faceret:** Να δηλωθεί η απαγόρευση με όλους τους πιθανούς τρόπους. β) **tertio post die:** να δοθεί η ισοδύναμη σύνταξη.

[Μονάδες: /2]

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

10. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι υπογραμμισμένες λέξεις των αποσπασμάτων.

[Μονάδες: /4]

11. **utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva, ut tragulam mitteret:** Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παραπάνω προτάσεων ως προς το είδος, την εισαγωγή, την εκφορά και τη χρήση.

[Μονάδες: /7]

ΕΠΙΓΝΩΣΗ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

- A) Συμβουλεύει τον ταχυδρόμο / απεσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον μάντα του ακοντίου και να τη ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει πως ο ίδιος θα φτάσει σύντομα με τις λεγεώνες (του). Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. Κατά σύμπτωση αυτό καρφώθηκε σ' ένα πύργο και τρεις μέρες αργότερα γίνεται αντιληπτό από έναν στρατιώτη και μεταφέρεται στον Κικέρωνα. Εκείνος διαβάζει ολόκληρο το γράμμα και προτρέπει τους στρατιώτες να ελπίζουν στη σωτηρία (τους).

B) Όταν ο Αύγουστος πληροφορήθηκε αυτό, θέλησε να αποθαρρύνει τη θυγατέρα (του) από το να κάνει αυτό (από αυτή της τη συνήθεια). Με αυτό το σχέδιο εμφανίστηκε κάποτε απρόοπτα κι έπιασε τις κομμώτριες επ' αυτοφώρω. Αν και ανακάλυψε άσπρες τρίχες πάνω στα φορέματά τους, όμως ο Αύγουστος προσποιήθηκε ότι δεν τις είδε και με άλλες κουβέντες παρέτεινε το χρόνο, ώσπου έφερε τη συζήτηση στην ηλικία (της). Τότε ρώτησε την κόρη (του) αν μετά από μερικά χρόνια θα προτιμούσε να είναι ασπρομάλλα ή φαλακρή.

Γ) Όταν κάποιος ανήγγειλε στο Σερτώριο ότι το ελάφι είχε βρεθεί, ο Σερτώριος τον διέταξε να σωπάσει: επιπλέον του έδωσε οδηγίες, να το αφήσει ξαφνικά ελεύθερο την επόμενη μέρα στο μέρος, στο οποίο θα βρισκόταν ο ίδιος με (τους) φίλους (του). Την επομένη από εκείνη την ημέρα ο Σερτώριος, αφού δέχτηκε (τους) φίλους (του) στην κρεβατοκάμαρά του, τους είπε πως του φάνηκε στον ύπνο του ότι το ελάφι, που είχε χαθεί, ξαναγύρισε κοντά του. Όταν το ελάφι, αφού αφέθηκε ελεύθερο από τον υπηρέτη, όρμησε στην κρεβατοκάμαρα του Σερτώριου, προκλήθηκε μεγάλος θαυμασμός.
- amenta, turri, turrium, casui, casuum, posterorum dierum, posteris diebus, admirationem magnam, admirationum magnarum, id consilium, eis / iis / is consiliis, vestis, vestes & vestis, alius sermonis, alii sermoni, temporum, tempora, aetas, aetatum & aetatum.
- nostri & nostrum, vestri & vestrum, sui, aliqua, aliquibus, quem, quam, quod, id, ea, vestrum, vestram, vestrum, illud, huic, hae.

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

4. postero, posteriore, postremo / postumo – post, posterius, postremo / postremum – magna, maior, maxima – magnopere / magno opere, magis, maxime.
5. constitutum iri, constituat, adhortari, adhortaturum – am – um – os – as – a esse, adhortatum – am – um – os – as – a esse, adhortatum – am – um – os – as – a fore, adhaesissetis, adhaesi – ae – a essetis, ades, adeste, adesto, adesto, adestote, adsunto, conspiceris / conspiciere, conspiceris / conspiciere, invenisse, inveniendum, futurus sit, futurus esset, futurus fuerit, futurus fuisset, introrumpat, introrumperet, introrupturus – a – um sit, introruperit, introrupisset, orientes, orituras, oppressu, opprimendo, extrahe, extrahite, extrahitor, extrahitor, extrahuntor.
6. defers, deferris / deferre, deferre, deferri, vultis, velitis, fieret, pereatis, perituri – ae – a sitis, perieritis, revertatur, reverterit / reversus – a – um sit, mavis, malles.
7. utrum post aliquot annos cana esse mavis an calva?, salutem sperate / speretis!
8. Scriptor tradit eam casu ad turrim adhaesisse et tertio post die a quodam milite conspici et ad Ciceronem deferri.
9. noli facere id, ne feceris id, post tertium diem.
10.
 - ☞ *se*: Υποκείμενο του απαρεμφάτου *adfore*. [Λατινισμός του ειδικού απαρεμφάτου].
 - ☞ *veritus*: Αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο Υποκείμενο του ρήματος *constituit, Gallus*.
 - ☞ *diei*: Γενική αντικειμενική στο *Postridie*.
 - ☞ *admissis*: Ιδιάζουσα Αφαιρετική απόλυτη χρονική μετοχή, έχει Υποκείμενο το *amicis*.
 - ☞ *sibi*: Δοτική προσωπική στο *visum esse*.
 - ☞ *reverti*: Υποκείμενο του απαρεμφάτου *visum esse*, ειδικό απαρέμφατο, έχει Υποκείμενο το *cervam* [ετεροπροσωπία].
 - ☞ *super vestem*: Εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο *deprehendit*
 - ☞ *sermonibus*: Απρόθετη Αφαιρετική τρόπου στο *extraxit*
11. **utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva:**

Προτεινόμενα επαναληπτικά απαντημένα θέματα στα Λατινικά θεωρητικής κατεύθυνσης, Γ' Λυκείου, φιλολογική επιμέλεια θεμάτων και απαντήσεων:

Παπαγεωργίου Γιώργος, φιλόλογος.

ΕΙΔΟΣ: Δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Εισάγεται με το *utrum ... an* και είναι ολικής άγνοιας και διμελής.

ΕΚΦΟΡΑ: Εκφέρεται με Υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Συγκεκριμένα με Υποτακτική Παρατατικού (*mallet*), γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (*interrogavit*) και δηλώνει το Σύγχρονο στο Παρελθόν. Ισχύει η ακολουθία των χρόνων της Υποτακτικής.

ΧΡΗΣΗ: Λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος εξάρτησης *interrogavit*.



ut tragulam mitteret:

ΕΙΔΟΣ: Δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο *ut* και είναι καταφατική.

ΕΚΦΟΡΑ: Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της πρότασης είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα με Υποτακτική Παρατατικού (*mitteret*), γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (*constituit*) και δηλώνει το Σύγχρονο στο Παρελθόν. Έχουμε ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

ΧΡΗΣΗ: Λειτουργεί ως Αντικείμενο του ρήματος εξάρτησης *constituit*.

